

צו המוסר ביחס לפליטי דארפור

"פי גר מצִיָּה וְתוֹרָה אֹר וְדָרְךְ חַיִּים תּוֹכַחֹת מוֹסֵר" (משלי ו, כג). התורה היא אור ודרך חיים, התורה היא מוסר, שעליו אנו מצווים, ועל פיו משתדלים ושואפים לחיות את חיינו.

בימים האחרונים התבררנו, שעל פי התורה, ע"פ אותה דרך חיים ומוסר, מצווים אנו לסייע ולקלוט, ככל שאין זה מסכן אותנו או פוגע בנו, פליטים מדאפור. על פי התורה שהזהירה אותנו בשלושים וששה מקומות על פגיעה בגרים (בבא מציעא נט:).

אלא שבשורה זו, אינה תואמת את דברי התורה, בלשון המעטה.

הציווי לזכור את יציאת מצרים - "וְזָכַרְתָּ פִּי עֶבֶד הָיִיתָ בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וַיֵּצֵאֲךָ ה' אֱ-הֵיךְ מִשָּׁם בְּיַד חֲזָקָה וּבְזֶרַע נְטוּיָה עַל פֶּן צִוְּךָ ה' אֱ-הֵיךְ לַעֲשׂוֹת אֵת יוֹם הַשַּׁבָּת" (דברים ה, יד), אינו קשור במאום ליחס מוסרי כלפי האחר. הציווי עומד בין אדם למקום - "עַל פֶּן צִוְּךָ ה' אֱ-הֵיךְ לַעֲשׂוֹת אֵת יוֹם הַשַּׁבָּת". כל נסיון לקשר צו זה, ליחס מוסרי כלפי האחר, למעט מה שאמרה התורה במפורש - "לְמַעַן יָנוּחַ עֶבְדְּךָ וְאַמְתְּךָ כְּמוֹךָ" (דברים ה, יג), חוטא לאמת. וכמובן, חוטא לדבר ה'.

גם דרישת התורה "וְגַר ל' א תִּלְחָץ וְאַתָּם יִדְעֶתֶם אֵת נַפְשׁ הַגֵּר כִּי גֵרִים הָיִיתֶם בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם" (שמות כג, ט), אין לה דבר עם יחס כלפי האחר, אלא יחס כלפי האח. הגר עליו מדברת התורה, אינו אלא גר צדק (בבא מציעא נט:). בפסוקים אלו, אנו מוזהרים על אונאת אדם, שהחליט להסתפח בנחלת ה'. הקישור האומלל בין הגר האמור בתורה, לפליטי דארפור, מעיד על אחד מן השניים: עם הארצות, או חמור ממנה - זיוף דבר ה'.

גם הציווי להעניק לעבד המשתחרר "הַעֲנִיֵק תַעֲנִיֵק לוֹ מִצֵּאֲנֶךָ וּמִגִּרְנֶךָ וּמִיִּקְבֶּךָ אֲשֶׁר בֵּרַכְךָ ה' אֱ-הֵיךְ תִּתֶּן לוֹ. וְזָכַרְתָּ פִּי עֶבֶד הָיִיתָ בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וַיִּפְדֶּךָ ה' אֱ-הֵיךְ עַל פֶּן אָנֹכִי מִצִּוְּךָ אֵת הַדְּבָר הַזֶּה הַיּוֹם", מתייחס לעבד עברי בלבד. לאח. לאדם כושל כלכלית מתוכנו.

לא ניתן לטשטש גבולות תורתיים עקרוניים, וביחוד גבולות הלכתיים, תחת מסווה של "אין מקרא יוצא מידי פשוטו" (שבת סג.). משפט זה שאמרו חז"ל, לא יכול לשמש כמכבסת מילים כנגד דברי חז"ל עצמם. משפט זה, לעולם לא יוכל להכשיר קראות מודרנית.

העמדה על אותו מישור של האח והאחר, של רעך ומי שאינו רעך, מנוגדת למהותה של תורה, הדורשת מאיתנו עם צאתנו מקדושת הזמן - להבדיל. להבדיל בין קדש לחול, בין אור לחשך ובין ישראל לעמים. אי יכולת ההבדלה, יכולה לנבוע ממניעים שונים: מתוך נסיון להכניס דעות אישיות לתוך דבר ה', או כתוצאה ממצב אותו הגדירו חז"ל (ירושלמי ברכות פ"ה ה"ב): "אם אין דעה, הבדלה מנין?"

כל נסיון להיות 'מוסרי' על חשבון דבר ה', האוסר לקבל בשערינו נכרי שאינו מקיים שבע מצוות בני נח (רמב"ם הלכות ע"ז פ"ו ה"י), מהווה האשמה חמורה כלפי הקב"ה. האשמה על אי האזנה לדבר ה', המרחף מעל כל הפסוקים שהזכרנו. האשמה על התעלמות מהמוסר ומהתורה.

ההשוואה האומללה, בין ההתדפקות העקרה שלנו על דלתי העמים בתקופת השואה (ובמהלך הגלות בכלל), לבין הרצון לדחות פליטים מסודאן, מבישה ומעציבה, ומשתי סיבות:

ראשית, מדינת ישראל, למרות משאביה המצומצמים, עזרה לאנשים אלה זמן רב לפני שהפכו לפליטים, אם בסיוע בנשק, ואם באימונים לקראת התגוננות (בשנת '64). כך שאין להאשים את מדינת ישראל באדישות כלפי מצבם, ואין להשוות בין הסיוע שעמנו קיבל, לסיוע שאנו נותנים לאותם פליטים (גם כיום).

שנית, לא אנו צריכים לסייע לכל עם ולשון הנמצאים במצב בו היינו. אלו שעל דלתם התדפקנו, ולא עזרו לנו, אלו שעשו אפרטהייד בדרום-אפריקה, אלו שביצעו רצח-עם בזאיר ואלו שרצחו את עמנו (ואין הכוונה לגרמניה בלבד), הם אלו שצריכים לסייע לפליטי דארפור. המצטדקים והמיטהרים אל הגנות, אלו שבכל הזדמנות, דואגים להאשים את מדינת ישראל ברצח-עם של משגרי קסאמים בעזה, הם אלו שצריכים להוכיח שטובת העולם לנגד עיניהם. שהמוסריות היא נר לרגלם. לא אלו שבקשו סיוע, וזכו לקואליציה של התעלמות מוחלטת מ"חסידי אומות העולם" - המעצמות הגדולות.

מוטב, היה לו נפנה את מעט המוסריות שעוד נותרה בנו, ביחס לעצמנו. ביחס ליהודים דוגמת רועי קליין ז"ל, שמסרו ומוסרים את נפשם על קדוש השם ועל עם ישראל, ולמרות זאת, מוצאים אנו לנכון להחריב את ביתם.

